

YASHIL MO'JIZA: BOLALAR MUHITIDA O'SIMLIKLARNING TARBIYAVIY VA ESTETIK AHAMIYATI

NAJIMOVA KOMILA

**TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH ILMIY-METODIK
MARKAZINING YETAKCHI MUTAXASSISI**

AKVARIUMDA O'SIMLIKlardan EKOSISTEMA YARATISHNING MOHIYATI VA FOYDASI

Bolalar bog'chasida gul tuvagi o'rniga, **xavfsizlik qoidalariga rioya qilgan holda**, shaffof akvarium idishidan foydalanish — bu zamonaviy, estetik va bolalar uchun juda qiziqarli yondashuvdir. Bunday kompozitsiya florarium deb ataladi va u o'z ichida kichik, muvozanatli, tirik ekotizimni yaratadi.

AKVARIUM–EKOTIZIMNING MOHIYATI

Ushbu usul orqali, bolalar tabiat qonuniyatlarini amalda ko'rishadi, aynan:

- o'simliklarning o'sishi;
- tuproq nam saqlashi;
- toshlarning himoya vazifasi;
- yorug'likning o'simlik hayotidagi roli haqida ma'lumotga ega bo'lishadi.

Florarium — suv yoki baliqsiz bo'lsa ham, tabiiy ekotizimning barcha bosqichlarini o'zida mujassam qiladi.

TERRARIUM YARATISHNING JARAYONI

Suvsiz akvarium ichida o'simlik ekishning asosiy mohiyati — kichik yopiq ekotizim yaratishdir. Bu ekotizim quyidagilardan tashkil topadi:

- **Tuproq** – o'simliklarga oziqa beradi
- **Toshlar** – drenaj vazifasini bajaradi va tuproqning havo almashinuvini ta'minlaydi
- **Sukkulent** turidagi o'simliklar – kam suv talab qiladi, yopiq joyga moslashgan

Bu tizim tabiiy ravishda namlikni saqlaydi va o'simliklar uchun optimal mikroiklim hosil qiladi

FOYDASI: BOLALARNING RIVOJI UCHUN KATTA IMKONIYAT

1. Estetik did va tasavvurni rivojlantiradi
2. Tabiatshunoslikni o'rgatadi
3. Mas'uliyat va g'amxo'rlikni shakllantiradi
4. Psixologik tinchlantiruvchi ta'sir
5. Xonaning mikroiklimini yaxshilaydi
6. Kuzatuvchanlik va ilmiy qiziqishni kuchaytiradi

1. ESTETIK DID VA TASAVVURNI RIVOJLANTIRADI

Terrarium yaratish jarayoni — bu kichik landshaft dizayni darsidir.

Bolalar:

- toshlar joylashuvini;
- o'simliklarning kompozitsiyasini;
- ranglar uyg'unligini;
- baland-past elementlar nisbatini mustaqil tanlaydilar.

Bu ularning go'zallikni his qilish, muvozanatni tushunish, ijodkorlik kabi ko'nikmalarini rivojlantiradi.

2. TABIATSHUNOSLIKNI O'RGATADI

Florarium — bu bolalar uchun jonli dars. Ular amalda quyidagilarni ko'radi:

- o'simlik nima uchun yorug'likka intiladi;
- nega ba'zi o'simliklar kam suv bilan yashay oladi;
- tuproqning yumshatilishi nima uchun zarur;
- drenajning o'rni qanaqa;
- nega ba'zan barglar sarg'ayadi yoki yangi barg chiqadi.

Natijada bolalarda ekologik tafakkur, kuzatuvchanlik, sabab-oqibatni tushunish rivojlanadi.

3. MAS'ULIYAT VA G'AMXO'RLIKNI SHAKLLANTIRADI

Florariumga qarash — bolaga kichik vazifa berishdir.

- tuproqni biroz namlash;
- ortiqcha suv quyilmasligini nazorat qilish;
- barglarga chang tushgan bo'lsa tozalash;
- idish tagida ko'p suv yig'ilib qolmasligi

kabi kichik topshiriqlar bolada javobgarlik, mehribonlik, tartiblilik hislarini mustahkamlaydi.

4. PSIXOLOGIK TINCHLANTIRUVCHI TA'SIR

Yashil o'simliklar harakat qilmaydi, ammo odamga kuchli emotsional tinchlik bag'ishlaydi.

Florarium:

- stressni kamaytiradi;
- e'tiborni jamlashga yordam beradi;
- xonada sokin muhit yaratadi.

Shu sababli psixologlar bolalar xonasida o'simlik bo'lishini doimo tavsiya qiladi.

5. XONANING MIKROIQLIMINI YAXSHILAYDI

Sukkulentlar ko'p nam bermasa-da, tuproqdagi tabiiy jarayonlar:

- namlikni barqarorlashtiradi;
- havoni biroz namlaydi;
- changni kamaytiradi.

Bu ayniqsa quruq iqlimi bo'lgan hududlar uchun foydalidir.

6. KUZATUVCHANLIK VA ILMIY QIZIQISHNI KUCHAYTIRADI

Bolalar har kuni quyidagilarni kuzatadilar:

- yangi bargning chiqishini;
- o'simlikning yon tomonga o'sishini;
- tuproqning qurish darajasini;
- yorug'likka bo'lgan ehtiyojni.

Bu esa ularda ilmiy fikrlash, "nega?", "qanday qilib?" degan savollarni berish odatini shakllantiradi.

Suvsiz florariumda o'simliklar asosida yaratilgan ekotizim tabiiy muhitni kichik makonda qayta tiklashga va ekologik jarayonlarni kuzatishga imkon beradi. Bunday yopiq tizim bolalarda kuzatuvchanlik, ekologik madaniyat va tabiatga mas'uliyatli munosabatni shakllantirishga xizmat qiladi.

Ta'limni rivojlantirish
respublika ilmiy-metodik
markazi

E'TIBOR UCHUN RAHMAT

